

Onderzoek formatie nieuw kabinet

Rapport Ipsos I&O

Hoe kijken kiezers naar het coalitieakkoord van PVV, VVD, NSC en BBB?

Colofon

Uitgave

Ipsos I&O
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2024/114

Datum

mei 2024

Auteurs

Asher van der Schelde
Peter Kanne

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

	Kiezers voorzichtig hoopvol over nieuw kabinet	4
	Zetelpeiling: geen effect regeerakkoord op electorale verhoudingen	6
1	Formatieakkoord	7
	1.1 Tevredenheid met nieuw kabinet	7
	1.2 Vertrouwen in nieuw kabinet	9
	1.3 Politiek vertrouwen	12
2	Crises	13
	2.1 Vertrouwen in oplossingen	13
	2.2 Veel meer vertrouwen in effectiviteit kabinet dan Rutte IV	14
3	Maatregelen	15
	3.1 Draagvlak	15
	3.2 Correlatieanalyse	22
4	Vertrouwen als minister-president	23
5	Zetelpeiling	24

Kiezers voorzichtig hoopvol over nieuw kabinet

Op 15 mei bereikten PVV, VVD, NSC en BBB een hoofdlijnenakkoord voor een nieuw kabinet. Om te meten wat Nederlanders vinden van het beoogde nieuwe kabinet en het beleid dat zij willen uitvoeren voerden we in het Pinksterweekend een opinieonderzoek uit onder Nederlandse kiezers. Kiezers zijn overwegend positief en het formatienieuws heeft de electorale verhoudingen niet veranderd. De PVV houdt de leiding met 46 virtuele zetels, GL-PvdA volgt met 26 zetels.

Tevredenheid over akkoord

Kiezers zijn relatief *tevreden* met het akkoord. Zeker als we het vergelijken met de kabinetten Rutte III en IV. Destijds was circa een derde (Rutte IV 34%, Rutte III 38%) tevreden met het kabinet. Nu geeft de helft (50%) aan tevreden te zijn. Dit betreft vooral kiezers van de formerende partijen waarbij moet worden opgemerkt dat het grootste enthousiasme te vinden is onder PVV- en BBB-kiezers. Een kanttekening hierbij is dat de tevredenheid de vorige keer werd gemeten nadat alle bewindspersonen waren benoemd. Nu is dat nog niet het geval.

Twijfels over uitvoerbaarheid en stabiliteit

Circa een derde (35%) heeft *vertrouwen* in het kabinet. Minder dus dan het aandeel dat tevreden is (50%). Ook tevreden kiezers zijn namelijk sceptisch over de daadkracht van het kabinet. “Eerst zien, dan geloven”, klinkt het vaak. Ook vrezen kiezers dat het kabinet voortijdig zal vallen vanwege inhoudelijke onderlinge verschillen. Hierbij verwijzen ze vooral naar de verstandhouding tussen de PVV en NSC, Geert Wilders en Pieter Omtzigt in het bijzonder.

Maar, er is duidelijk meer vertrouwen dan in januari 2022 toen het vierde kabinet van Mark Rutte net was aangetreden. Destijds zei 13 procent vertrouwen te hebben dat het kabinet anders ging opereren dan het kabinet daarvoor. Nu is dat 46 procent.

Tijd voor verandering

Kiezers met vertrouwen in het kabinet zeggen vooral dat het tijd is voor verandering. Ze denken dat het beoogde kabinet kan zorgen voor een frisse wind. Ook prijst men de rechtse samenstelling van het kabinet dat recht zou doen aan de verkiezingsuitslag. Enthousiaste kiezers denken vooral dat het nieuwe immigratiebeleid er voor zal zorgen dat de immigratiecijfers dalen.

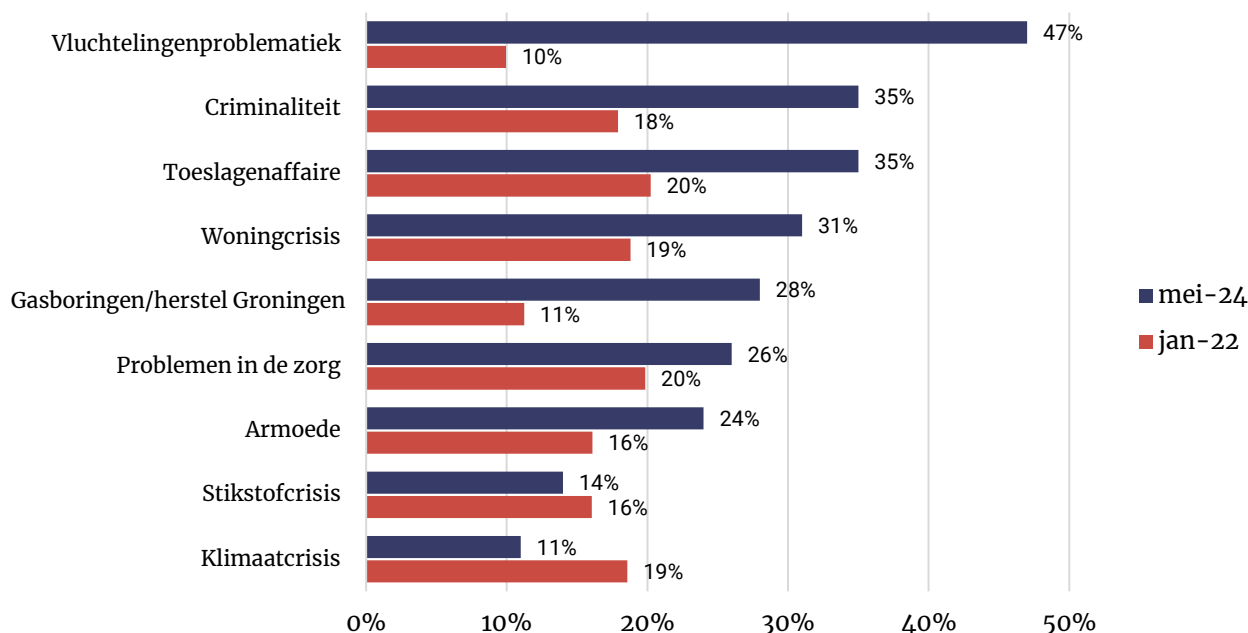
Kiezer vooral optimistisch over aanpak vluchtelingenproblematiek

De helft van de bevolking denkt dat het nieuwe kabinet de vluchtelingenproblematiek ‘effectief zal bestrijden’. Vertrouwen in het bestrijden van deze problematiek is een sterke voorspeller voor waardering voor het kabinet. Over andere mogelijke beleidsdoelen bestaan meer twijfels. Zo denkt slechts 11 procent dat dit kabinet de klimaatcrisis effectief zal bestrijden.

Grosso modo is het wel zo dat kiezers nu veel meer vertrouwen hebben in oplossingen dan toen Rutte IV aantrad.

Figuur 1: In hoeverre heeft u er vertrouwen in dat het nieuwe kabinet de volgende problemen en crises oplost? Of, in zoverre dat mogelijk is voor een nationaal kabinet, 'effectief bestrijdt'? Als u dit niet als een crisis of probleem ziet, kunt u dat ook aangeven.

% dat denkt dat crisis wordt opgelost of effectief bestreden, Basis: allen (n=2.102).

Bron: Ipsos I&O, 21 mei 2024

Steun voor strengere straffen en anti-immigratiemaatregelen

Respondenten konden van 23 maatregelen uit het hoofdlijnenakkoord aangeven in hoeverre zij daar achter staan, of juist niet. Het meest enthousiast zijn kiezers over het zwaarder bestraffen van zware misdrijven (83% voor), het gedwongen uitzetten van afgewezen asielzoekers (79% voor) en statushouders geen voorrang verlenen bij het toewijzen van een huurwoning (73% voor).

In totaal kunnen 12 van de 23 voorgelegde maatregelen rekenen op de steun van de meerderheid. Twee maatregelen worden door een meerderheid afgewezen: 58 procent vindt dat kleine natuurgebieden niet de beschermde status tegen economische activiteit moet verliezen en 51 procent is tegen de btw-verhoging op cultuur. De negen andere maatregelen leiden tot verdeeldheid.

Kiezers van de beoogde coalitiepartijen scharen zich – logischerwijs – vaker achter de maatregelen dan kiezers van oppositiepartijen. Een uitzondering op deze regel zijn SGP-kiezers die zich doorgaans ook kunnen vinden in de plannen.

Geen duidelijke favoriet voor premiersrol

Toen de dataverzameling voor dit onderzoek begon (vrijdag 17 mei) leek het erop dat Ronald Plasterk premier zou worden. Op maandag 20 mei trok hij zich echter terug nadat er vraagtakens ontstonden over de verkoop van zijn bedrijf.

Een derde (32%) van de kiezers had vertrouwen in Plasterk als premier. Meer dan in de overige kandidaten. Mona Keijzer, een andere naam die genoemd wordt, krijgt het vertrouwen van slechts 18 procent, 61 procent heeft geen vertrouwen in haar als premier.

Zetelpeiling: geen effect regeerakkoord op electorale verhoudingen

Om te meten of het nieuws over de formatie impact heeft op de electorale verhoudingen begon de vragenlijst met een vraag over stemintentie. We zien dat het formatienieuws deze verhoudingen niet heeft veranderd. De PVV houdt de leiding met 46 virtuele zetels, GL-PvdA volgt met 26 zetels. VVD (17, een verlies van 7 zetels t.o.v. november) en NSC (8, verlies van 12) winnen of verliezen niet bij de laatste ontwikkelingen. BBB staat stationair op 7 zetels.

Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdagmiddag 17 mei tot dinsdagochtend 21 mei. In totaal werkten 2.141 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek. De steekproef is volledig getrokken in het I&O Research Panel.

Dit onderzoek voerde Ipsos I&O uit in samenwerking met NOS.

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in november 2023. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard (CBS). Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van n=2.000 en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,2 procent.

1 Formatieakkoord

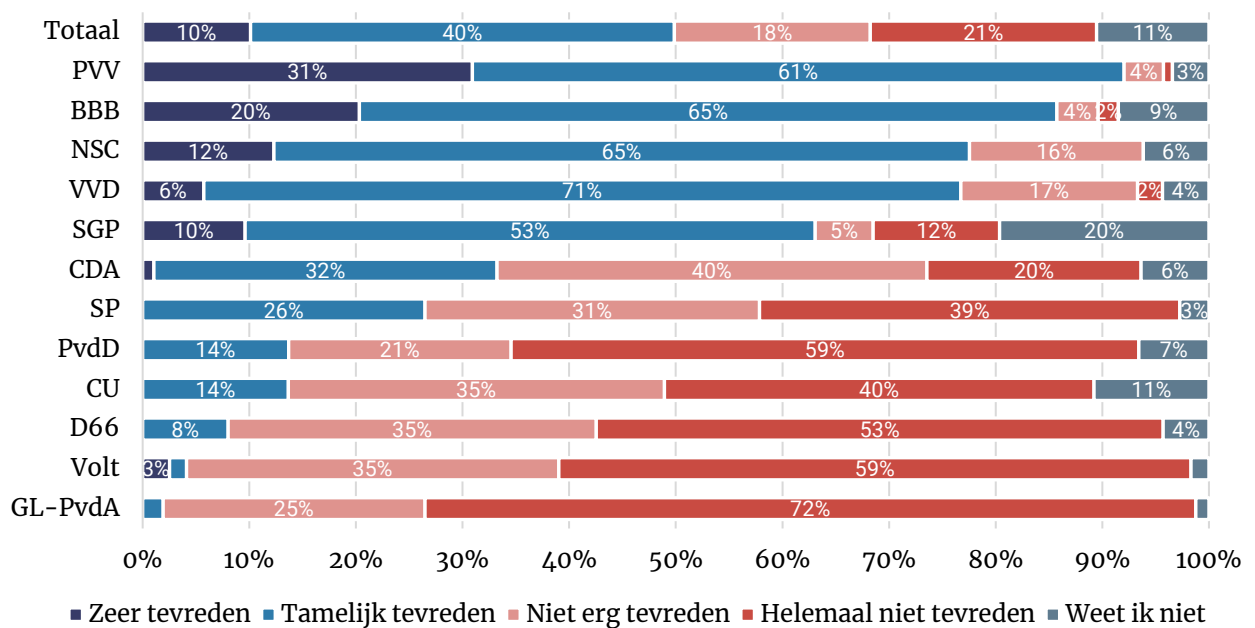
1.1 Tevredenheid met nieuw kabinet

Kiezers zijn per saldo tevreden over het nieuwe kabinet van PVV, VVD, NSC en BBB. De helft geeft aan heel of tamelijk tevreden te zijn terwijl 39 procent ontevreden is. Het meest enthousiast zijn kiezers van PVV (92% tevreden) en BBB (85%). In iets mindere mate geldt dit ook voor NSC'ers (77%) en VVD'ers (77%).

Van de oppositiepartijen zijn SGP-kiezers het vaakst tevreden (63%). Andere oppositiekiezers zijn eerder ontevreden dan tevreden.

Figuur 1.1: Hoe tevreden of ontevreden bent u met het nieuwe kabinet van PVV, VVD, NSC en BBB?

Basis: allen (n=2.102)

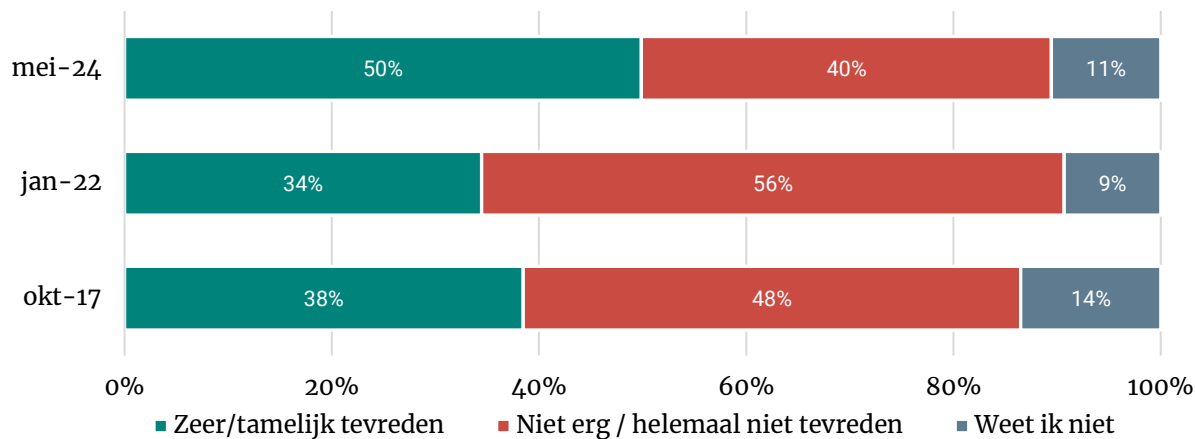
Bron: Ipsos I&O, 21 mei 2024

Meer enthousiasme dan over Rutte III en IV

In vergelijking met de kabinetten Rutte III en IV zijn kiezers nu duidelijk tevredener. Als kanttekening moet hierbij worden gegeven dat de metingen voor de voorgaande kabinetten plaatsvond nadat alle bewindspersonen al waren benoemd. Het kan zijn dat de tevredenheid daalt als de kabinetsploeg is samengesteld.

Figuur 1.2: Hoe tevreden of ontevreden bent u met het nieuwe kabinet?

Basis: allen (n=2.102)

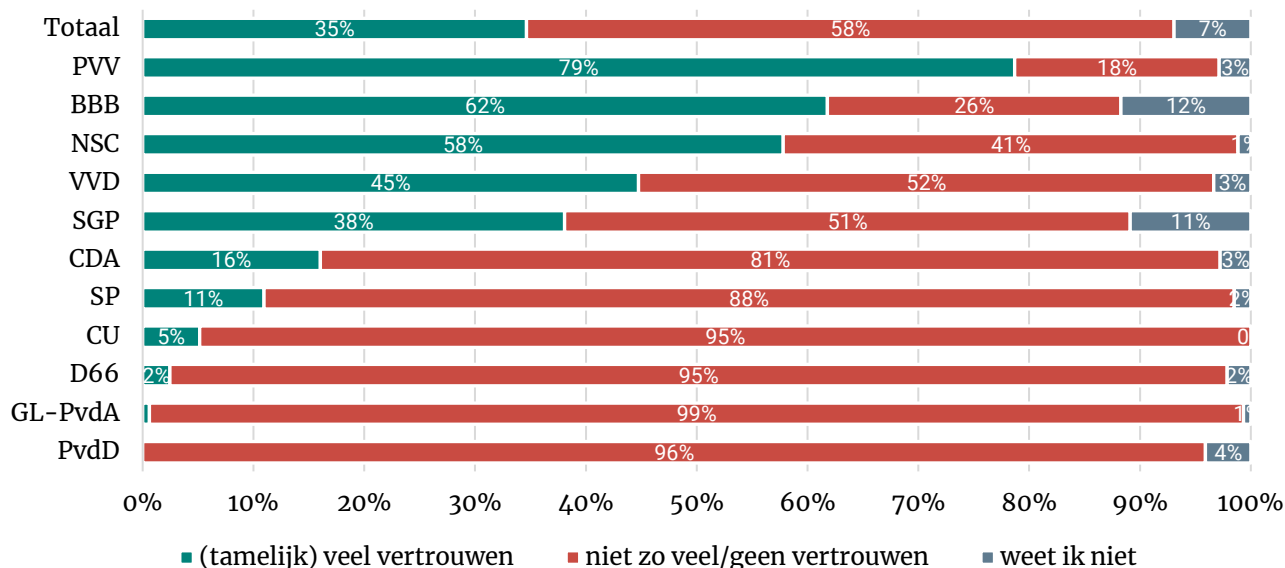
Bron: Ipsos I&O, 21 mei 2024

1.2 Vertrouwen in nieuw kabinet

Circa een derde (35%) van de kiezers heeft ook vertrouwen in het nieuwe kabinet. Dat is duidelijk lager dan het aandeel (50%) dat tevreden is over het kabinet. Dat is grotendeels te verklaren doordat een aanzienlijk deel van de kiezers sceptisch is over de daadkracht van het kabinet. Ook vrezen kiezers dat het kabinet voortijdig zal vallen vanwege inhoudelijke onderlinge verschillen.

Figuur 1.3: Hoeveel vertrouwen heeft u in het nieuwe kabinet van PVV, VVD, NSC en BBB?

Basis: allen (n=2.102)

Bron: Ipsos I&O, 21 mei 2024

Waarom hebben kiezers vertrouwen in het nieuwe kabinet?

Kiezers met vertrouwen in het kabinet zeggen vooral dat het **tijd is voor verandering**. Ze denken dat het beoogde kabinet kan zorgen voor een frisse wind. Ook prijst men de **rechtse** samenstelling van het kabinet dat recht zou doen aan de verkiezingsuitslag. Enthousiaste kiezers denken dat het nieuwe immigratiebeleid er voor zal zorgen dat de immigratiecijfers dalen.

Kiezers met 'tamelijk veel' vertrouwen zijn doorgaans positief over de plannen maar hebben vraagtekens bij de haalbaarheid. "Eerst zien, dan geloven", is een veelgehoorde leus.

Tijd voor verandering

"Pff eindelijk een frisse nieuwe koers. Weg met al die dogma's over klimaat, stikstof en milieu."

- PVV-kiezer

"Zij staan voor verandering. Als er ook maar 25% van de plannen lukt hebben ze het al beter gedaan als de politiek van de afgelopen 10-15jr."

- BBB-kiezer

"Andere wind die gaat waaien kijken of dat beter gaat."

- VVD-kiezer

"Er gaat in ieder geval op verschillende terreinen een ander beleid komen."

- VVD-kiezer

Rechts aan zet

“Eindelijk een rechts kabinet wat de rotzooi van alle jaren Rutte gaat opruimen.”

- PVV-kiezer

“Tijd voor hardere aanpak, asiel en andere onderwerpen. Gelukkig geen linkse regering die ons teveel lasten oplegt mbt het milieu en ander gezeur.”

- PVV-kiezer

“Alle 4 gaan ze voor een beter Nederland. In ieder geval geen links kabinet.

- NSC-kiezer

“Allemaal voorstanders van rechts beleid

- VVD-kiezer

Eindelijk een beleid over rechts, al is het best ook wel een sociaal akkoord.

- SGP-kiezer

Immigratie

“Eindelijk wordt de instroom van buitenlanders beperkt zowel op gebied van asielzoekers, buitenlandse arbeiders als ook buitenlandse studenten.”

- PVV kiezer

“Strenger asielbeleid.”

- BBB-kiezer

“Einde klimaatwaanzin, strenger asielbeleid, 130 km op de snelweg, linkse media wordt aangepakt.”

- FVD-kiezer

Rechts, immigratie stop, eigen volk eerst.”

- PVV-kiezer

Waarom hebben kiezers geen vertrouwen in het nieuwe kabinet?

Kiezers zonder vertrouwen zijn grofweg te verdelen in twee groepen: kiezers die zich kunnen vinden in de plannen van het nieuwe kabinet maar vrezen dat het ten onder zal gaan door interne spanningen en onervarenheid en kiezers die uitgesproken tegenstander zijn van het kabinet.

De eerste groep denkt dat het onderlinge vertrouwen onvoldoende is om een regeerperiode door te komen. Vooral over de chemie tussen PVV en NSC, en hun voormannen in het bijzonder, zijn twijfels. Ook vreest men dat de onderlinge verschillen tussen de partijen te groot zijn en twijfelt men aan de haalbaarheid van de plannen.

“De plannen lijken niet allemaal te kunnen/tegenstrijdig te zijn. Ik wacht eerst het doorrekenen af.”

- CU-kiezer

“De onderlinge verstandhouding ziet er ‘slecht’ uit en is geen basis voor vertrouwen.”

- CDA-kiezer

“De stoeve onderhandelingen, het onvoorspelbare gedrag van Geert Wilders en nu weer het gedoe met poppetjes.”

- BBB-kiezer

“Dit kabinet zal waarschijnlijk door ruzies snel vallen.”

- VVD-kiezer

“Eerst zien wat er van alle beloftes terecht komt.”

- D66-kiezer

“Teveel verschillende standpunten.”

- PVV-kiezer

Kiezers die helemaal niet tevreden zijn kunnen zich simpelweg niet vinden in de plannen en noemen deze bovendien onuitvoerbaar. Ook zijn veel, vooral linkse, kiezers heel negatief over de kabinetsdeelname van PVV. De partij van Wilders wordt extreme standpunten verweten op o.a. immigratie.

“Beloftes die heel hard zijn om dat waar te maken!
Voordat je dat kan doen, moet je uit de EU!”

- GL-PvdA-kiezer

“Dat extreem rechts nu in een kabinet komt doet mij veel verdriet. Heel veel ikke ikke ikke en de rest kan stikken.
Bovendien veel luchtkastelen.

- GL-PvdA-kiezer

“De extreem rechtse PVV heult met de dictators van Europa.”

- SP-kiezer

“De plannen van het kabinet zijn schandalig asociaal, tegenstrijdig en deels onuitvoerbaar. Om mijn vertrouwen te winnen moeten ze hun politieke carrière opzeggen.”

- PvdD-kiezer

“Populisten zitten er alleen voor zichzelf. Ze kunnen de beloftes helemaal niet waar maken, en pakken de belangrijkste problemen niet aan. Ze denken niet in het landsbelang, wereldbelang of aan toekomstige generaties. Het kabinet moet mij gigantisch gaan verrassen met verstandig beleid.”

- D66-kiezer

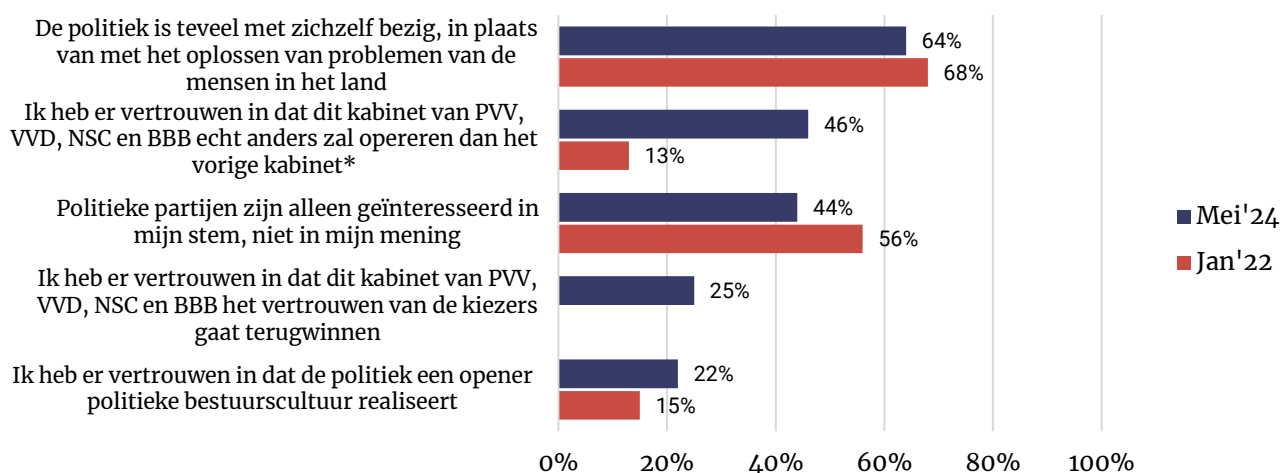
1.3 Politiek vertrouwen

Net als in januari 2022 vindt een ruime meerderheid (nu 64%, toen 68%) dat de politiek te veel met zichzelf bezig is in plaats van met het oplossen van problemen van mensen. Toch lijkt het erop dat het vertrouwen in de politiek licht is gestegen door de aanstaande nieuwe regering. Zo gelooft 46 procent dat het kabinet van PVV, VVD, NSC en BBB echt anders zal opereren dan het voorgaande kabinet. Toen deze stelling in januari 2022 werd voorgelegd was slechts 13 procent het ermee eens.

Ook vinden nu minder mensen (nu 44%, toen 56%) dat ‘politieke partijen alleen geïnteresseerd zijn in hun stem, niet in hun mening’. Weinig mensen (22%) vertrouwen erop dat de politiek een opener bestuurscultuur realiseert.

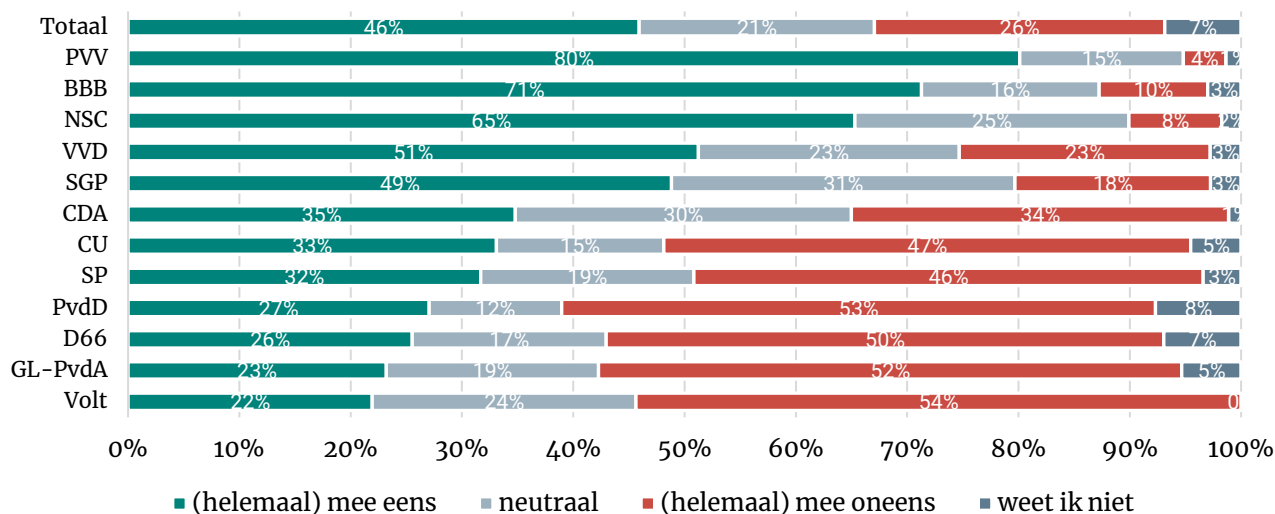
Figuur 1.3: In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

Basis: allen (n=2.102)

Kiezers van de coalitiepartijen hebben relatief veel vertrouwen dat dit kabinet anders zal opereren dan Rutte IV. Dat geldt vooral voor PVV'ers (80%) en BBB'ers (71%).

Figuur 1.4: Ik heb er vertrouwen in dat dit kabinet van PVV, VVD, NSC en BBB echt anders zal opereren dan het vorige kabinet. Basis: allen (n=2.102)

2 Crises

2.1 Vertrouwen in oplossingen

De helft van de kiezers (47%) heeft er vertrouwen in dat het nieuwe kabinet vluchtelingenproblematiek effectief zal 'bestrijden'. Vooral PVV-kiezers zijn optimistisch (83% heeft vertrouwen). Voor de meeste kiezers van BBB (66%), NSC (64%) en VVD (59%) geldt dit ook.

Met betrekking tot de andere crises hebben kiezers vaker geen dan wel vertrouwen. Dit geldt het sterkst voor de klimaat- (11% heeft vertrouwen in oplossingen) en stikstofcrisis (14%).

Figuur 2.1: In hoeverre heeft u er vertrouwen in dat het nieuwe kabinet de volgende problemen en crises oplost? Of, in zoverre dat mogelijk is voor een nationaal kabinet, 'effectief bestrijdt'? Als u dit niet als een crisis of probleem ziet, kunt u dat ook aangeven.

Basis: allen (n=2.102)

Bron: Ipsos I&O, 21 mei 2024

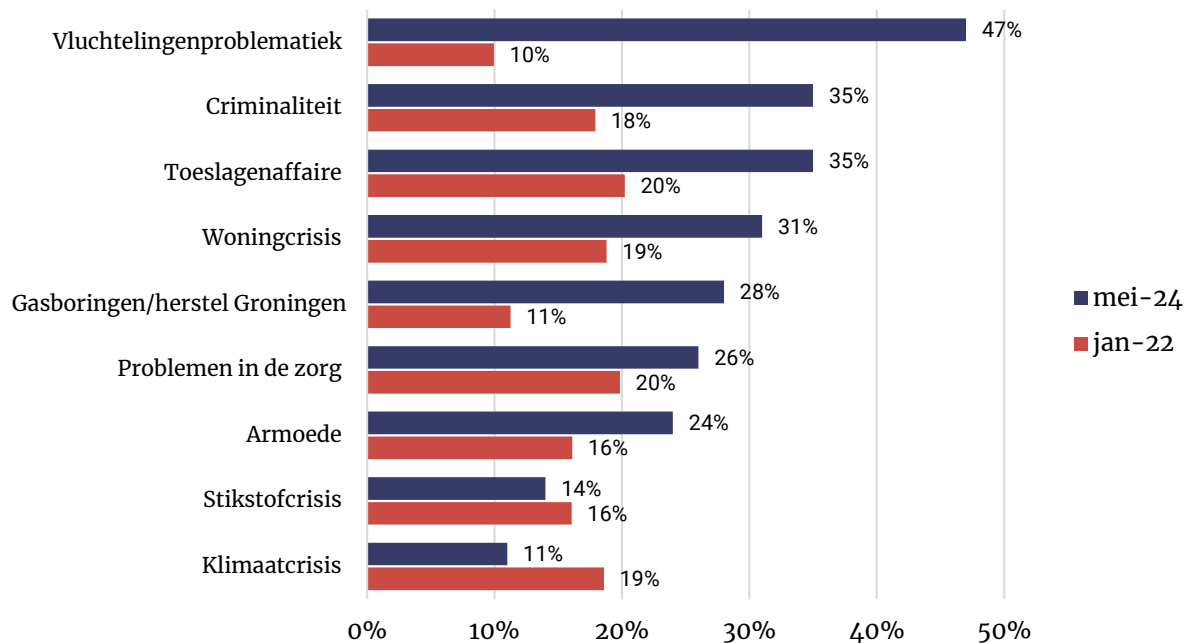
2.2 Veel meer vertrouwen in effectiviteit kabinet dan Rutte IV

Deze vraag beantwoordden kiezers ook in januari 2022. Toen heerste duidelijk meer wantrouwen over het oplossend vermogen van het aankomende kabinet. Het verschil is het duidelijkst te zien bij vluchtelingenproblematiek waarvan in 2022 slechts tien procent dacht dat dit effectief kon worden bestreden. Nu betreft dit 47 procent.

Op het gebied van klimaat zijn kiezers juist iets sceptischer geworden.

Figuur 2.2: In hoeverre heeft u er vertrouwen in dat het nieuwe kabinet de volgende problemen en crises oplost? Of, in zoverre dat mogelijk is voor een nationaal kabinet, 'effectief bestrijdt'? Als u dit niet als een crisis of probleem ziet, kunt u dat ook aangeven.

% dat denkt dat crisis wordt opgelost of effectief bestreden, Basis: allen (n=2.102).

Bron: Ipsos I&O, 21 mei 2024

3 Maatregelen

We legden kiezers 23 maatregelen voor uit het hoofdlijnenakkoord om het draagvlak te meten. De maatregelen zijn opgedeeld in zes beleidsthema's: sociaaleconomisch, immigratie, klimaat en stikstof, cultuur, mobiliteit, bestuur en veiligheid.

3.1 Draagvlak

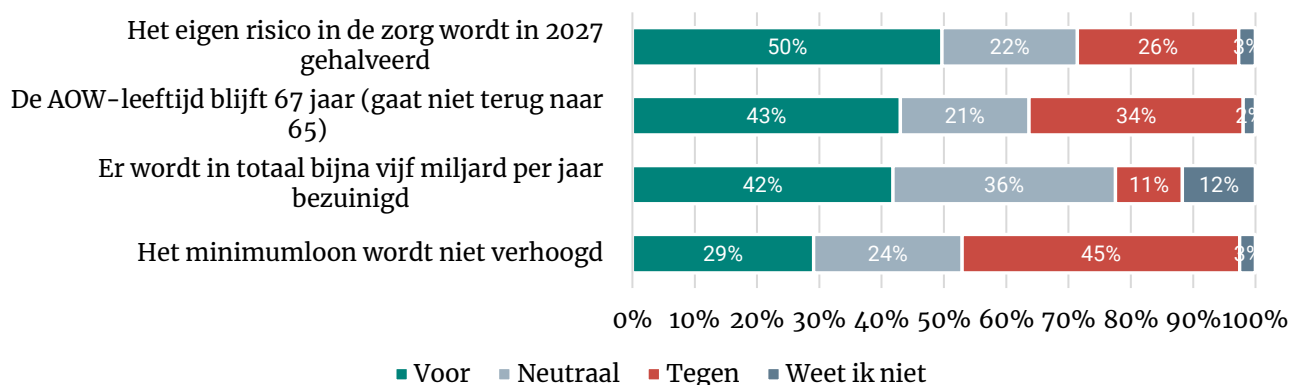
Sociaaleconomisch

Kiezers zijn niet onverdeeld enthousiast over de sociaaleconomische maatregelen uit het hoofdlijnenakkoord. De helft van de kiezers staat achter het plan om het eigen risico in 2027 te halveren. Circa vier op tien zijn voor de verlaging van de AOW-leeftijd (43%) en het voornemen om vijf miljard te bezuinigen (42%). Het niet verhogen van het minimumloon valt bij weinig kiezers in goede aarde (29% staat er achter).

Geen enkele kiezersgroep is het in de meerderheid eens met meer dan twee beleidsvoorstellen. Wel scharen kiezers van coalitiepartijen zich gemiddeld gezien iets vaker achter de maatregelen dan kiezers in de oppositie.

Figuur 3.1: Kunt u voor iedere maatregel aangeven in hoeverre u hier achter staat?

Basis: allen (n=2.102)

Tabel 3.1: % kiezersgroepen dat achter beleidsmaatregel staat

	Totaal	PVV	GL-PvdA	VVD	NSC	D66	BBB	CDA	SP	PvdD	SGP	CU	Volt
Het eigen risico in de zorg wordt in 2027 gehalveerd	50%	71%	35%	42%	55%	20%	67%	30%	48%	29%	58%	26%	26%
De AOW-leeftijd blijft 67 jaar (gaat niet terug naar 65)	43%	33%	53%	53%	50%	70%	31%	67%	37%	41%	49%	65%	84%
Er wordt in totaal bijna vijf miljard per jaar bezuinigd	42%	56%	21%	60%	53%	36%	47%	51%	24%	14%	64%	41%	30%
Het minimumloon wordt niet verhoogd	29%	44%	5%	45%	36%	26%	34%	24%	6%	12%	52%	18%	12%
Gemiddelde	41%	51%	29%	50%	49%	38%	45%	43%	29%	24%	56%	38%	38%

Immigratie

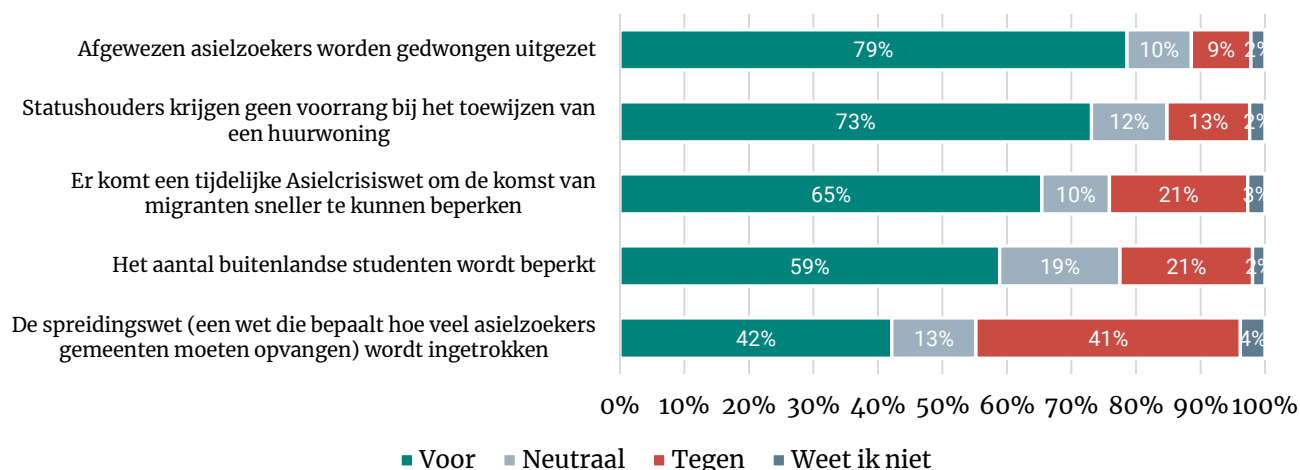
De maatregelen die het kabinet voornemens is om te nemen met betrekking tot immigratie kunnen doorgaans op steun rekenen. Vier op vijf (79%) kiezers staan achter het plan om afgewezen asielzoekers gedwongen uit te zetten. Ook het niet verlenen van voorrang aan statushouders voor huurwoningen steunen velen (73%). Twee op drie (65%) zijn voor een tijdelijke Asielcrisiswet terwijl zes op tien (59%) het een goed idee vinden om buitenlandse studenten te beperken.

Het kabinet zal de spreidingswet intrekken. Hier zijn kiezers verdeeld over: 42% staat er achter, 41% is tegen.

Kiezers van de coalitiepartijen scharen zich veel vaker achter de maatregelen dan kiezers van oppositiepartijen (behalve SGP'ers).

Figuur 3.2: Kunt u voor iedere maatregel aangeven in hoeverre u hier achter staat?

Basis: allen (n=2.102)

Tabel 3.2: % kiezersgroepen dat achter beleidsmaatregel staat

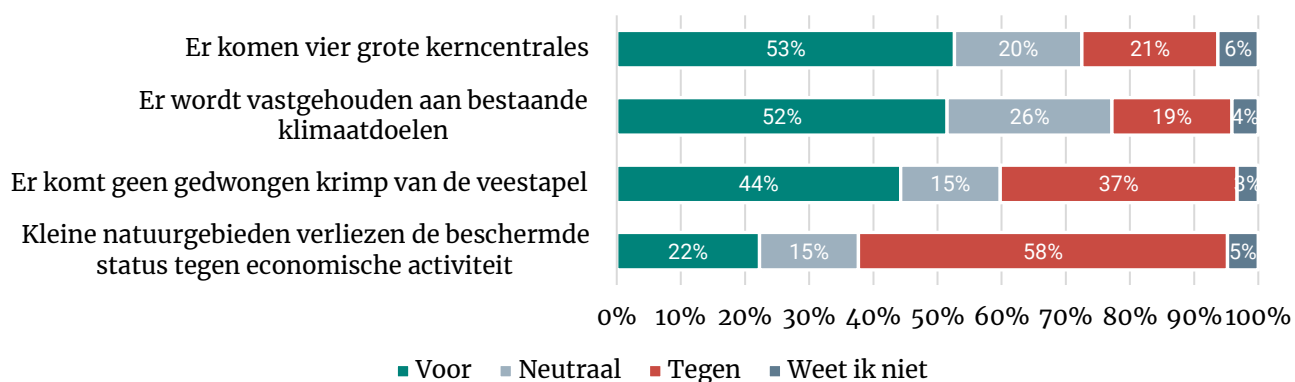
	Totaal	PVV	GL-PvdA	VVD	NSC	D66	BBB	CDA	SP	PvdD	SGP	CU	Volt
Afgewezen asielzoekers worden gedwongen uitgezet	79%	97%	47%	92%	93%	61%	83%	84%	72%	36%	91%	71%	55%
Statushouders krijgen geen voorrang bij het toewijzen van een huurwoning	73%	95%	29%	90%	91%	50%	93%	68%	62%	39%	80%	53%	51%
Er komt een tijdelijke Asielcrisiswet om de komst van migranten sneller te kunnen beperken	65%	97%	13%	84%	87%	28%	91%	60%	43%	20%	75%	20%	21%
Het aantal buitenlandse studenten wordt beperkt	59%	80%	35%	60%	75%	35%	69%	47%	64%	38%	80%	56%	43%
De spreidingswet (een wet die bepaalt hoe veel asielzoekers gemeenten moeten opvangen) wordt ingetrokken	42%	79%	6%	43%	42%	13%	68%	25%	28%	16%	56%	15%	20%
Gemiddelde	64%	90%	26%	74%	78%	37%	81%	57%	54%	30%	76%	43%	38%

Klimaat en stikstof

Het kabinet is voornemen vier nieuwe kerncentrales te bouwen. Hier is een nipte meerderheid voor (53%). Een ongeveer even groot deel (52%) vindt het goed dat het kabinet vasthoudt aan bestaande klimaatdoelen. Steun voor deze maatregel is beduidend groter onder kiezers van oppositiepartijen dan onder coalitiepartijen. Kiezers zijn verdeeld over het niet-gedwongen krompen van de veestapel (44% staat er achter, 37% is tegen). Vooral kiezers van BBB, SGP en PVV zijn enthousiast. Slechts een vijfde (22%) staat achter het plan om de beschermde status van kleine natuurgebieden op te geven. Geen enkele kiezersgroep is het hier in de meerderheid mee eens.

Figuur 3.3: Kunt u voor iedere maatregel aangeven in hoeverre u hier achter staat?

Basis: allen (n=2.102)

Tabel 3.3: % kiezersgroepen dat achter beleidsmaatregel staat

	Totaal	PVV	GL-PvdA	VVD	NSC	D66	BBB	CDA	SP	PvdD	SGP	CU	Volt
Er komen vier grote kerncentrales	53%	72%	28%	72%	70%	56%	62%	63%	41%	18%	49%	31%	55%
Er wordt vastgehouden aan bestaande klimaatdoelen	52%	31%	78%	56%	58%	78%	38%	65%	70%	77%	49%	76%	73%
Er komt geen gedwongen krimp van de veestapel	44%	73%	8%	50%	49%	5%	86%	34%	21%	9%	86%	18%	4%
Kleine natuurgebieden verliezen de beschermde status tegen economische activiteit	22%	36%	2%	35%	34%	7%	45%	27%	12%	0%	30%	13%	9%
Gemiddeld	43%	53%	29%	53%	53%	37%	58%	47%	36%	26%	54%	35%	35%

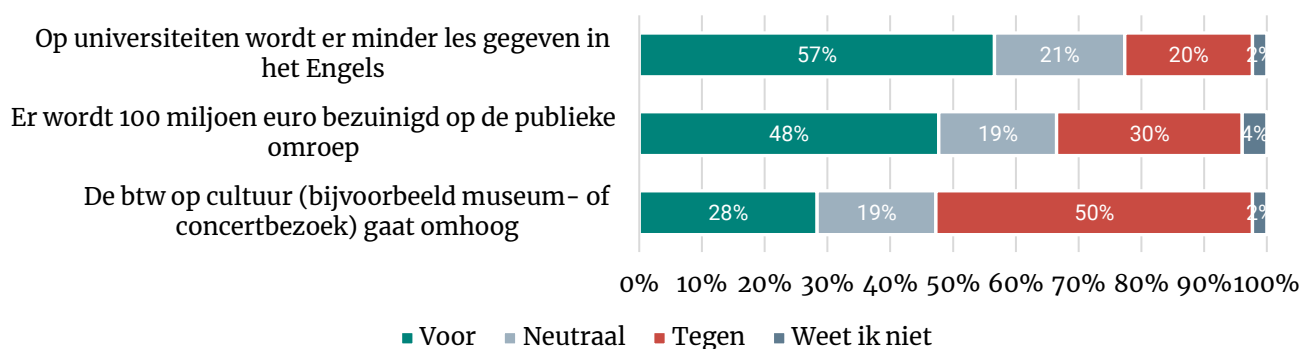
Cultuur

Bijna zes op tien (57%) vinden het goed als er op universiteiten minder les in het Engels wordt gegeven. Een nipte meerderheid schaart zich achter het plan om 100 miljoen te bezuinigen op de publieke omroep. Drie op tien (30%) zijn hier tegen. Het verhogen van de btw op culturele activiteiten kan op weinig steun rekenen (28% voor).

Verschillen tussen progressieve en conservatieve kiezers zijn behoorlijk op dit thema. Kiezers van SGP, PVV, VVD, NSC en BBB kunnen zich veel vaker vinden in de plannen dan kiezers van progressieve partijen zoals GroenLinks-PvdA en D66.

Figuur 3.4: Kunt u voor iedere maatregel aangeven in hoeverre u hier achter staat?

Basis: allen (n=2.102)

Tabel 3.4: % kiezersgroepen dat achter beleidsmaatregel staat

	Totaal	PVV	GL-PvdA	VVD	NSC	D66	BBB	CDA	SP	PvdD	SGP	CU	Volt
Op universiteiten wordt er minder les gegeven in het Engels	57%	70%	38%	59%	76%	35%	63%	69%	58%	48%	77%	70%	50%
Er wordt 100 miljoen euro bezuinigd op de publieke omroep	48%	78%	7%	63%	62%	21%	61%	32%	17%	17%	75%	22%	18%
De btw op cultuur (bijvoorbeeld museum- of concertbezoek) gaat omhoog	28%	47%	3%	41%	36%	13%	35%	23%	21%	11%	49%	30%	8%
Gemiddelde	44%	65%	16%	54%	58%	23%	53%	41%	32%	25%	67%	41%	25%

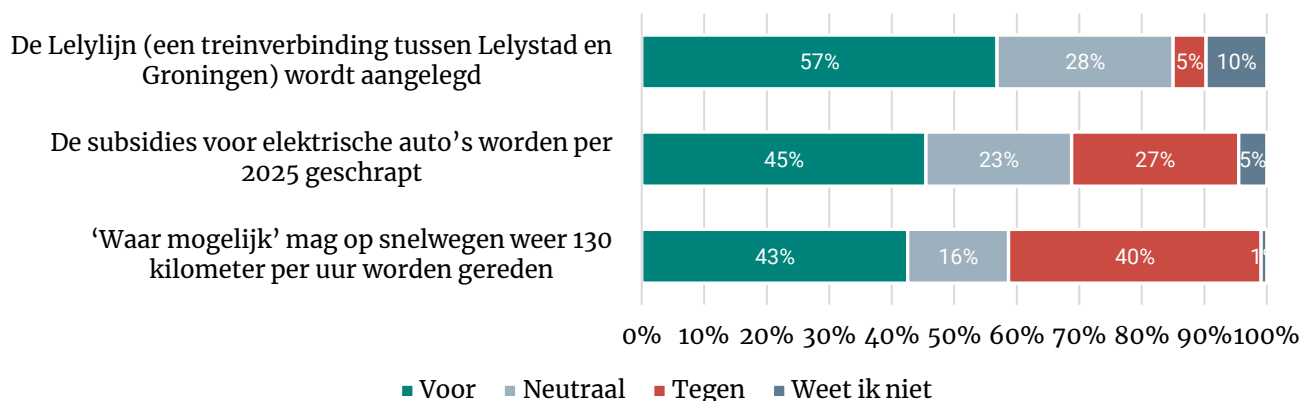
Mobiliteit

Het aanleggen van de Lelylaan is een populair voorstel (57% eens). De andere twee mobiliteitsmaatregelen zijn dat in duidelijk mindere mate. Subsidies voor elektrische auto's schrappen steunt 45 procent. Het herinvoeren van 130 kilometer per uur op snelwegen heeft net zoveel voor- (43%) als tegenstanders (40%).

Coalitiekiezers zijn iets positiever over de maatregelen dan gemiddeld, maar verschillen zijn beperkt.

Figuur 3.5: Kunt u voor iedere maatregel aangeven in hoeverre u hier achter staat?

Basis: allen (n=2.102)

Tabel 3.5: % kiezersgroepen dat achter beleidsmaatregel staat

	Totaal	PVV	GL-PvdA	VVD	NSC	D66	BBB	CDA	SP	PvdD	SGP	CU	Volt
De Lelylijn (een treinverbinding tussen Lelystad en Groningen) wordt aangelegd	57%	57%	60%	55%	71%	64%	62%	70%	64%	55%	50%	75%	76%
De subsidies voor elektrische auto's worden per 2025 geschrapt	45%	64%	23%	53%	53%	22%	62%	46%	40%	19%	71%	48%	23%
'Waar mogelijk' mag op snelwegen weer 130 kilometer per uur worden gereden	43%	68%	7%	51%	48%	12%	52%	34%	6%	9%	52%	15%	8%
Gemiddeld	48%	63%	30%	53%	57%	33%	59%	50%	37%	28%	58%	46%	36%

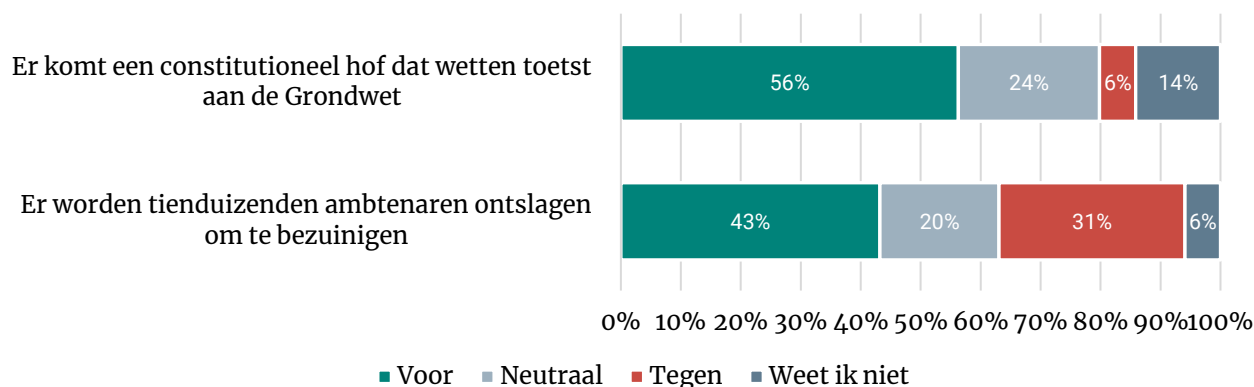
Bestuur

Naar idee van NSC komt er een constitutioneel hof om wetten te toetsen aan de Grondwet. Hier schaart 56 procent zich achter. Het ontslaan van tienduizenden ambtenaren als bezuinigingsmaatregel leidt tot meer verdeeldheid: 43% voor, 31% tegen.

Voorals NSC-kiezers scharen zich achter deze maatregelen.

Figuur 3.6: Kunt u voor iedere maatregel aangeven in hoeverre u hier achter staat?

Basis: allen (n=2.102)

Tabel 3.6: % kiezersgroepen dat achter beleidsmaatregel staat

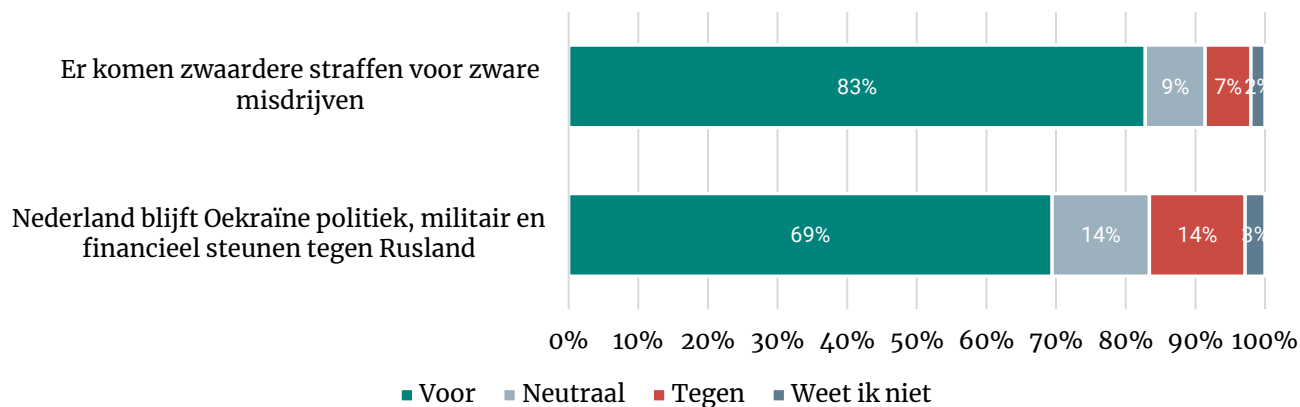
	Totaal	PVV	GL-PvdA	VVD	NSC	D66	BBB	CDA	SP	PvdD	SGP	CU	Volt
Er komt een constitutioneel hof dat wetten toetst aan de Grondwet	56%	60%	53%	64%	80%	50%	61%	59%	62%	54%	55%	61%	50%
Er worden tienduizenden ambtenaren ontslagen om te bezuinigen	43%	69%	14%	52%	57%	16%	56%	29%	22%	20%	65%	25%	21%
Gemiddeld	50%	65%	34%	58%	69%	33%	59%	44%	42%	37%	60%	43%	36%

Veiligheid

Zwaarder straffen voor zware misdrijven is populair (83% eens). Dat geldt ook voor het blijven steunen van Oekraïne tegen Rusland.

Figuur 3.7: Kunt u voor iedere maatregel aangeven in hoeverre u hier achter staat?

Basis: allen (n=2.102)

Tabel 3.7: % kiezersgroepen dat achter beleidsmaatregel staat

	Totaal	PVV	GL-PvdA	VVD	NSC	D66	BBB	CDA	SP	PvdD	SGP	CU	Volt
Er komen zwaardere straffen voor zware misdrijven	83%	97%	52%	96%	95%	65%	95%	87%	77%	65%	98%	79%	61%
Nederland blijft Oekraïne politiek, militair en financieel steunen tegen Rusland	69%	58%	89%	80%	85%	98%	62%	87%	74%	79%	83%	90%	94%
Gemiddeld	76%	78%	71%	88%	90%	82%	79%	87%	76%	72%	91%	85%	78%

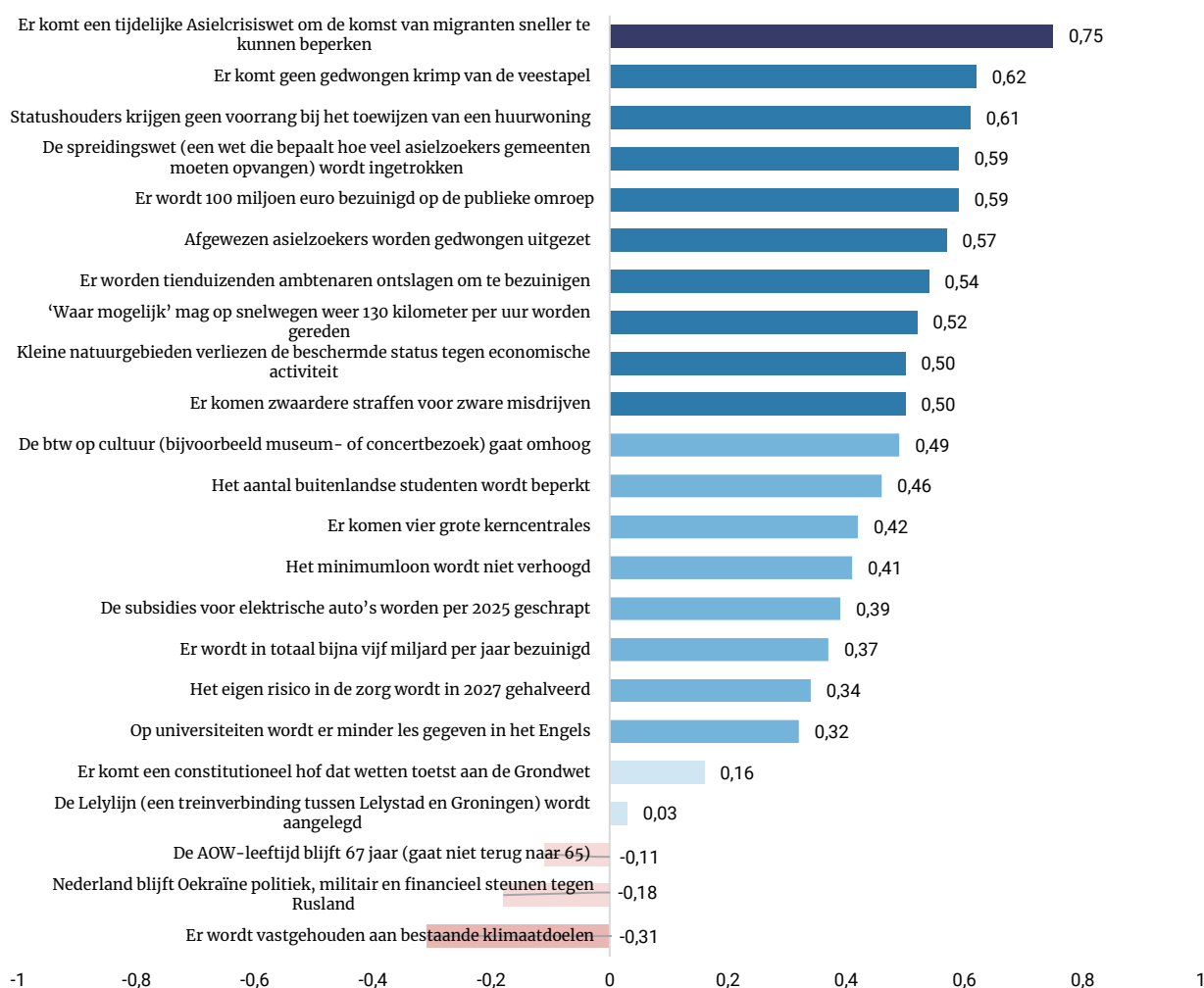
3.2 Correlatieanalyse

Onderstaande figuur toont de samenhang tussen steun voor de beleidsmaatregelen en waardering voor het kabinet (uitgedrukt in een cijfer van 1 tot en met 10). Steun voor de Asielcrisiswet hangt zeer sterk samen met waardering voor het kabinet; kiezers die voor deze wet zijn waarderen het kabinet en andersom geldt dat tegenstanders van de wet dat zelden doen.

Bij een tiental andere maatregelen is de correlatie minder sterk maar zien we wel nog een duidelijk verband. Drie van deze maatregelen hebben eveneens te maken met immigratie. Dit duidt erop dat waardering voor het kabinet vooral afhangt van de mate waarin kiezers immigratie willen beperken.

De correlaties tussen andere maatregelen en waardering is zwak of niet-bestaand. Bij het vasthouden aan klimaatdoelen zien we een zwak negatief verband. Dit betekent dat steun voor de maatregel meestal gepaard gaat met een lage waardering voor het kabinet.

Figuur 3.8: Correlatie (Pearson's r) tussen steun voor beleidsmaatregel en waardering voor kabinet
 Nauwelijks of geen correlatie = 0,0-0,29; zwakke correlatie = 0,3-0,49; matig sterke correlatie = 0,5-0,74; zeer sterke correlatie 0,75+.
 Basis: allen (n=2.102)

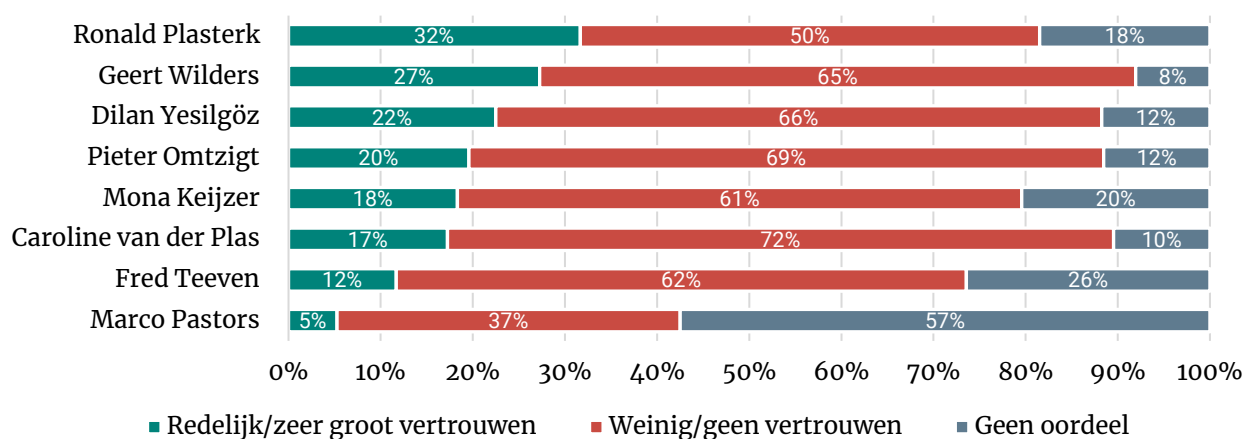
4 Vertrouwen als minister-president

Toen de dataverzameling voor dit onderzoek begon (vrijdag 17 mei) leek het erop dat Ronald Plasterk premier zou worden. Op maandag 20 mei trok hij zich echter terug nadat er vraagtekens ontstonden over de verkoop van zijn bedrijf.

Een derde (32%) van de kiezers had vertrouwen in Plasterk als premier. Meer dan in de overige kandidaten.

Figuur 4.1: Hoe groot is uw vertrouwen in de volgende politici als (mogelijke) minister-president.

Basis: allen (n=2.102)

Bron: Ipsos I&O, 21 mei 2024

5 Zetelpeiling

Om te meten of het nieuws over de formatie impact heeft op de electorale verhoudingen begon de vragenlijst met een vraag over stemintentie. We zien dat het formatienieuws deze verhoudingen niet heeft veranderd. Ten opzichte van vorige week vinden immers geen significante wijzigingen plaats.

Tabel 5.1: Peiling Tweede Kamerverkiezingen 21 mei 2024 (zetels)

“Op welke partij zou u op dit moment stemmen bij de Tweede Kamerverkiezingen?”

Basis: zou zeker/waarschijnlijk stemmen en heeft partij van eerste voorkeur (n = 1.962).

Partij	TK23	Peiling 13 mei	Peiling 21 mei	Vershil t.o.v. 13 mei	Vershil t.o.v. TK23
PVV	37	47	46	-1	+9
GroenLinks-PvdA	25	26	26	0	+1
VVD	24	18	17	-1	-7
NSC	20	8	8	0	-12
D66	9	10	10	0	+1
BBB	7	6	7	+1	0
CDA	5	7	7	0	+2
SP	5	5	5	0	0
DENK	3	2	3	+1	0
Partij voor de Dieren	3	5	5	0	+2
FvD	3	3	3	0	0
SGP	3	4	4	0	+1
ChristenUnie	3	4	4	0	+1
Volt	2	4	4	0	+2
JA21	1	1	1	0	0
Beoogd kabinet	88	79	78	-1	-10

Bron: Ipsos I&O, 21 mei 2024

Tabel 5.2: Peiling Tweede Kamerverkiezingen 21 mei 2024 (percentages en zetels)

“Op welke partij zou u op dit moment stemmen bij de Tweede Kamerverkiezingen?”

Basis: zou zeker/waarschijnlijk stemmen en heeft partij van eerste voorkeur (n = 1.962).

Partij	Percentage	Marges	Zetels	Marges
PVV	29,6%	(27,4; 31,8)	46	+/- 4
GroenLinks-PvdA	16,6%	(14,8; 18,4)	26	+/- 3
VVD	11,5%	(10; 13)	17	+/- 3
D66	6,7%	(5,5; 7,9)	10	+/- 2
NSC	5,7%	(4,6; 6,8)	8	+/- 2
CDA	4,8%	(3,8; 5,8)	7	+/- 2
BBB	4,6%	(3,6; 5,6)	7	+/- 2
SP	3,5%	(2,6; 4,4)	5	+/- 2
Partij voor de Dieren	3,3%	(2,4; 4,2)	5	+/- 2
SGP	2,8%	(2; 3,6)	4	+/- 2
Volt	2,8%	(2; 3,6)	4	+/- 2
ChristenUnie	2,7%	(1,9; 3,5)	4	+/- 2
FvD	2,2%	(1,5; 2,9)	3	+/- 2
DENK	2,0%	(1,3; 2,7)	3	+/- 2
JA21	0,8%	(0,4; 1,2)	1	+/- 1
Andere partij	0,3%	(0; 0,6)	0	

Bron: Ipsos I&O, 21 mei 2024